

Zamanın Patronu Ol, Başarını Zamanında Programla!

BELGİN ÖĞREK
www.belginogrek.com

Aralık ayında vereceğim kursa katılmayı çok istediğini belirten bir gelişim dostundan bir mail aldım. Cumartesi günlerinin "çok" uygun olmadığını belirtiyor ve bir başka gün olup olamayacağını soruyordu. Benim cevabım ise ne oldu dersiniz? NLP'ye katılmayı ne kadar "çok" istediğini sordum ona.

"Bir şeyi 'yapmayı istemek' ile 'o sonuca ulaşmayı hedef haline getirmek' birbirinden farklıdır. Zaman herkes için bir sorundur. Eğer iyi yönetilemiyorsa zaman/sızlık gözümüzde gittikçe büyüyen bir sorun haline alır. Zamanı yönetmenin en iyi yolu ise 'öncelikleri' saptamaktır.

- ✓ Cumartesi günleri NLP eğitimine katılmak yerine ne yapacaksın?
- ✓ O yapacağın iş ile NLP arasında öncelik hangisinin?
- ✓ Onlar şimdi sana ne kazandırıyor?
- ✓ Gelecekte ne kazandıracak?

Her ikisini değerlendir ve hangisini önce yapmak istediğine karar ver. Sonuç için hayal kırıklığı duymak yerine şimdi yapamayacağın diğer alternatifi ne zaman yapabilirsin, onu planla..." diye devam ettim cevabımda.

Mazeret Değil Çözüm Üretin

Arzu ettiğiniz sonuçlara ulaşmak için bütün şartların kendiliğinden oluşmasını bekleyemezsiniz. Tıpkı benim bugüne kadar katıldığım eğitimlerde olduğu gibi... Katıldığım hiçbir eğitimde "koşullar dört dörtlük, işte tam kursa katılma zamanı" diyebileceğim bir an olmadı. Tüm koşulları uygun hale getirerek ve o kursa öncelik vererek eğitimlere katılma şansımı yakaladım. Seçim yaptım kısacası.

Sizlere yıllar öncesinden bir örnek vermek istiyorum. Eşim askerde, kızım ise ilkokul birinci sınıftaydı. Akşamları British Council'da mesleki gelişim eğitimleri veriliyordu. Yurtdışındaki üniversitelerden gelen birbirinden değerli akademisyenlerin verdiği bu eğitimleri kaçırmak istemiyordum; ancak kızım Damla'yı bırakabileceğim yer veya kimse yoktu. İlk iş olarak yetkili kişiyi arayıp durumu izah ettim. Kızımı birlikte getirip getiremeyeceğimi sordum. Böyle bir uygulama yoktu; ancak benim ne kadar istekli olduğumu duyunca kabul ettiler. Derslere kızımla birlikte katıldım. Kızım derslerde boyama yapıyor, bazen dizime yatıp uyuyordu. Kızımı bira-

kacak yer yok diyerek mazeret bulabilirdim; ancak ben bu eğitimlerin beni uzun dönemli hedeflerime ulaştıracağını bildiğim için koşulları mazeret olarak kullanmak yerine, onları hedefime uygun hale getirdim.

Aldığım diğer eğitimlerde de benim için aynı şey geçerli oldu. Her defasında önceliklerimi saptadım. Ve sıraya koydum. Bir süre erteledim belki ama asla iptal etmedim. Raporajını sizlerle paylaşacağım Prof. Howard Gardner'in kurslarına katılmak, onunla konuşmak son birkaç yıldır hedeflerim arasındaydı. Ancak geçen yıl ilk sıraya oturdum. Bu hedefime ulaşmak için maddi ve manevi gerekli tüm koşulları uygun kılabilmek için çok çalıştım. Sonuçta hedefime ulaştım. İşte temmuz ayındaki Amerika seyahatimde "çoklu zeka" kuramını geliştiren Howard Gardner ile yaptığım keyifli röportajdan küçük bir kesit...

Zeka Ölçülebilir mi?

Zekalar arasındaki farklılıkların oluşması biyolojik mi yoksa kültürel midir? Belirli kültürler belirli zekaların gelişmesine yol açar mı?

Zekaların gelişmesi genetik potansiyel, bir kültürün belirli bir aktiviteye verdiği önem, öğretimin niteliği ve bireyin motivasyonunun ortak ürünüdür. Bir kişi eğer iyi motive olmuşsa, içinde bulunduğu atmosfer belirli bir zekaya değer veriyorsa, yararlanabileceği kaynaklar ve kişiler varsa, belirli bir zeka türünün gelişmesine zemin hazırlanmış demektir.

Zeka türünün ve derecesinin testler yapılarak belirlenmesi mümkün mü?

Bir zamanlar bunun mümkün olabileceğini düşünüyordum. Ancak şimdiki kanım bunun çok zor olduğunu yönünde. Aslında her zeka türü için farklı ölçme araçları geliştirmiş olsa ve bunların bilim-

Adaletin kuvvetli, kuvvetlinin de adil olması gerekir.

Pascal

Çoklu Zeka ve Howard Gardner

Eğitime yenibir yaklaşım getiren çoklu zeka kuramı (Multiple Intelligences Theory -MI) Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden Howard Gardner tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Howard Gardner'a göre geleneksel zeka kuramı zekanın sadece (matematikselsel - mantıksal) ve sözel (dilsel) olanını dikkate almaktadır. Gardner, insan zihninin en az sekiz farklı zeka türünden oluştuğunu öne sürmüştür: Dilsel, matematikselsel, uzamsal, müziksel, bedensel-kinestetik, iletişim, içsel ve doğaya yönelik zeka... Bir de halen üzerinde çalışmakta olduğu; ancak gerekli nöral kanıtları oluşturana dek ileri sürmediği varoluşsal zeka var. Gardner'a göre zeka belli bir konuya dönük kapasite ve yetektir. Her insan tüm zekalara sahiptir; bununla birlikte herkes farklı bir sıralamaya sahiptir. Elbette bu durumda kişiler birbirinden farklı şekilde öğrenir, bildiklerini farklı biçimlerde gösterirler.

Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden Howard Gardner'a göre zeka belli bir konuya dönük kapasite ve yetektir. Her insan tüm zekalara sahiptir; bununla birlikte herkes farklı bir sıralamaya sahiptir. Elbette bu durumda kişiler birbirinden farklı şekilde öğrenir, bildiklerini farklı biçimlerde gösterirler.

sel geçerlilik ve güvenilirliği kesinleşse, başarı elde edilebilir. Örneğin böyle bir testte, uzamsal zeka, tanımadığı bir yerde yönü bulmak, satranç oynamak, boşaltılan bir odada eşyaların yerleşim konumlarını hatırlamak gibi aktivitelerde gösterdiği performansa bakılarak sonuca ulaşılabilir. Benim bu tür ölçümlerden uzak duruyorum; çünkü bunlar kişileri etiketlemeye neden oluyor. Zeka ölçümü, insanları kategorize etmek için kullanılmalıdır. Bu durumu destekleyerek yeni bir "kaybeden" grup yaratılmasını teşvik etmek istemem.

Çoklu zeka hakkında diğer akademisyenler neler düşünüyorlar?

Tahmin edileceği gibi psikoloji, biyoloji ve davranış bilimleri içinde geniş bir fikir yelpazesi mevcut. Standart psikometrik yaklaşıma dahil olanlar çoklu zeka teorisine genellikle eleştirel bakıyorlar. Bu psikologlardan psikometrist olmayanlar kuramın yayılmasına karşı değiller. Ancak psikologlar net ölçümlerden hoşlanıyorlar ve bu yeni zeka türlerinin standart testler ile ölçülememesi onları kaygılandırıyor. Psikologlar aynı zamanda zekayı "akademik kapasite" olarak düşünüyorlar. Oysa, ben zekayı insanın her türlü bilişsel kapasitesini kapsayan bir kuram olarak yaygınlaştırma yolunda çaba gösteriyorum.

■ Belgin Öğrek

Matematik ve müzik zekası arasındaki ilişki hakkında neler düşünüyorsunuz?

Kuşkusuz matematikte yetenekli olanlar genellikle müziğe ilgi duyuyorlar. Böyle bir ilişkinin nedeni matematikçilerin kâhplara ilgi duyması olabilir.

Müziğin kendisi armonik, ölçülü ve kompozisyonel kâhplardan oluşmuştur. Ancak ilgi duymak, beceri ve yetenek anlamına gelmemektedir. Bir matematikçinin müziğe duyduğu ilgi onun iyi müzik yapabileceği veya yapılan bir müziği eleştirebileceği anlamına gelmez.

Klasik müzikle uğraşanlar caz, rock, rap ve diğer popüler müzik tarzlarıyla uğra-

şanlara göre fen ve matematiğe daha yatkınlara. Gözlemlenen bu ilişki bir başka faktörün varlığını düşündürür. Bazı ailelerde akademik ve artistik başarıya aynı oranda önem verilir.

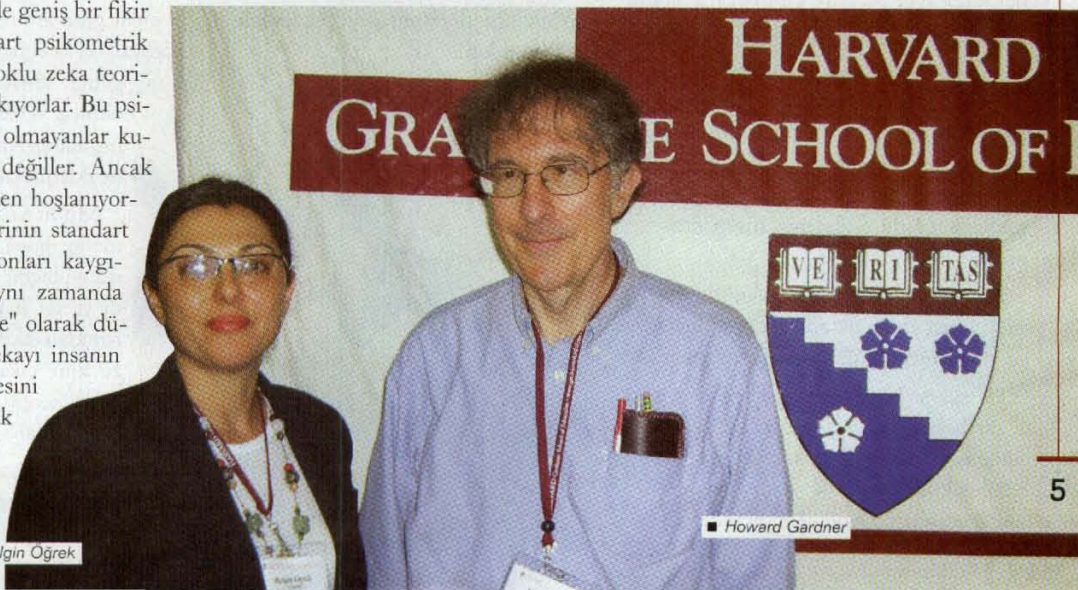
Gençlerin hem okulda başarılı olmaları hem de bir müzik aletini iyi düzeyde çalmaları beklenir. Bu ikiz hedefler, hem matematikte hem de müzikte başarılı gençlerden oluşan bir kesim oluşturur. Bir başka önemli faktör de düzenli olarak pratik yapmaya hevesli olmak ve yüksek standartlara ulaşmak arzusudur.

Zekalar gruplar arasında farklılık gösterir mi? Örneğin, erkeğin zeka profilleri kadınlıkından farklı mıdır?

Bu, bomba etkisi yaratacak bir soru. Zeka profillerini tanımlayabilecek testler geliştirilseydi, karşı cinsler arasında farklılıklar bulunabilirdi belki. Bunlar bulunsaydı bile, bulguların nasıl yorumlanacağı net olmazdı. Batıda kadınlar uzamsal işlerde erkeklerden daha düşük performans gösterebilirler.

Ancak bu test, uzamsal yönelimin yaşamı sürdürmek için çok önemli olduğu bir çevrede yapılmış olsa, bu fark ortadan kalkabilirdi. Örneğin Eskimolarda bu fark ortadan kalkacaktır. Aynı şekilde, batıda yapılan standart testlerde kadın ve erkek arasında matematik alanında düzenli olarak ortaya çıkan fark, Asya'da oldukça azalmaktadır. Hatta Asyalı kadınlar batılı erkeklerden daha iyi sonuçlar elde etmektedirler.

Röportajın tamamını www.belginogrek.com'dan okuyabilirsiniz.

■ Howard Gardner